Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

8. května 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Listina základních práv Evropské unie — Zásady rovnosti a zákazu diskriminace — Provádění unijního práva — Působnost unijního práva — Neexistence — Nedostatek pravomoci Soudního dvora“

Ve věci C-483/12,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Grondwettelijk Hof (Belgie) ze dne 18. října 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 29. října 2012, v řízení

Pelckmans Turnhout NV

proti

Walter Van Gastel Balen NV,

Walter Van Gastel NV,

Walter Van Gastel Lifestyle NV,

Walter Van Gastel Schoten NV,

za přítomnosti:

Ministerraad,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano (zpravodaj), předseda senátu, A. Borg Barthet, M. Berger, S. Rodin a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Pelckmans Turnhout NV G. Philipsenem, advocaat,

* Jednací jazyk: nizozemština.

— za Walter Van Gastel Balen NV, Walter Van Gastel NV, Walter Van Gastel Lifestyle NV a Walter Van Gastel Schoten NV P. Wytinckem, P. Verstraetenem a D. Dobson, advocaten,

— za belgickou vládu T. Maternem a J.-C. Halleuxem, jako zmocněnci, ve spolupráci s J.-F. De Bockem a V. De Schepper, advocaten,

— za německou vládu T. Henzem a J. Möllerem, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi W. Roelsem a E. Whitem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Předběžná otázka se týká výkladu čl. 6 odst. 3 SEU, jakož i článků 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) ve světle článků 15 a 16 Listiny, jakož i článků 34 SFEU až 36 SFEU, článku 56 SFEU a článku 57 SFEU.

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Pelckmans Turnhout NV (dále jen „Pelckmans“) na straně jedné a Walter Van Gastel Balen NV, Walter Van Gastel NV, Walter Van Gastel Lifestyle NV a Walter Van Gastel Schoten NV na straně druhé; všechny tyto společnosti jsou činné v oboru zahradnictví.

Belgický právní rámec

3 Článek 8 loi du 10 novembre 2006 relative aux heures d'ouverture dans le commerce, l'artisanat et les services (zákon ze dne 10. listopadu 2006 o otevíracích hodinách v obchodě, řemeslnických provozech a v odvětví služeb) (*Belgisch Staatsblad*, 19. prosince 2006, s. 72879, dále jen „LHO“) zní následovně:

„Přístup spotřebitelů do provozoven, přímý prodej zboží nebo služeb spotřebitelům a dodávky do domu jsou zakázány během nepřetržité doby dvaceti čtyř hodin, která začíná v neděli v pět hodin nebo ve třináct hodin a končí následující den v tutéž dobu.“

4 Článek 9 LHO stanoví:

„Každý obchodník nebo poskytovatel služeb si v týdnu může zvolit jiný den pracovního klidu, než je den uvedený v článku 8, který ve zvolený den začíná v pět hodin nebo ve třináct hodin a končí následující den v tutéž dobu.“

5 Článek 13 LHO uvádí:

„Obchodník nebo poskytovatel služeb, který si v týdnu zvolil jiný den pracovního klidu, než je den uvedený v článku 8, uvede zřetelně a navenek viditelným způsobem tento den pracovního klidu a počáteční hodinu.“

6 Článek 14 LHO zní následovně:

„Obchodníci a poskytovatelé služeb, kteří si nezvolili jiný den v týdnu než neděli jako den pracovního klidu, se mohou odchýlit od povinnosti stanovené v článku 8, pokud za svoji profesi zajišťují nedělní pohotovost.“

7 Článek 16 LHO stanoví:

„§ 1. Zákazy uvedené v článcích 6 a 8 se nevztahují na:

a) prodeje v bytě jiného spotřebitele, než je kupující, za podmínky, že prodej se uskutečňuje v obytné části bytu, který slouží výlučně soukromým účelům;

b) prodeje v bytě spotřebitele, za podmínky, že spotřebitel prodávajícího předem pozval za účelem jednání o koupi zboží nebo služby;

c) prodeje a poskytování služeb v pobočkách veřejných dopravních společností a na nádražích, která provozuje přímo nebo nepřímo NGBE-Holding nebo její dceřiné společnosti, rovněž v komplexu budov, ve kterých se tato nádraží nacházejí;

d) prodeje a poskytování služeb na letištích a v zónách přístavů, které slouží mezinárodní přepravě cestujících;

e) poskytování služeb v případech naléhavé nutnosti;

f) prodeje běžných potravin a domácích potřeb na čerpacích stanicích nebo obchodech na dálnicích, s výjimkou destilovaných alkoholických nápojů nebo nápojů na bázi kvasnic s obsahem alkoholu více než 6 % za podmínky, že využitelná obchodní plocha nepřekračuje 250 m^2.

Skutečnost, že spotřebitel přijme nabídku návštěvy navrženou prodejcem, nepředstavuje pozvání ve smyslu písmene b).

§ 2. Tyto zákazy se nevztahují ani na provozovny, jejichž hlavní činnost spočívá v prodeji následujících druhů zboží:

a) noviny, časopisy, tabákové výrobky a kuřácké potřeby, telefonní karty a produkty národní loterie;

b) nosiče audiovizuálních děl a videoher a jejich půjčování;

c) pohonné hmoty a olej pro motorová vozidla;

d) zmrzlina prodávaná po jednotlivých porcích;

e) potraviny připravované v těchto prostorách, nejsou-li v nich konzumovány.

O hlavní činnost se jedná tehdy, pokud prodej zboží, které tvoří hlavní činnost, činí alespoň 50 % ročního obratu. […]“.

8 Článek 17 odst. 1 LHO stanoví:

„Zákazy uvedené v čl. 6 písm. a) a b) a v článku 8 se nevztahují na lázně a obce nebo části obcí, které jsou uznány za turistická centra.“

Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

9 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že žalované v původním řízení mají zahradní centra otevřená pro veřejnost sedm dní v týdnu. Společnost Pelckmans, která má za to, že tato praxe je v rozporu s článkem 8 a násl. LHO, u rechtbank van koophandel te Antwerpen (obchodní soud v Antverpách) navrhla, aby byla uvedeným žalovaným uložena povinnost zdržet se této praxe a dodržovat jeden den pracovního klidu v týdnu.

10 Před tímto soudem žalované v původním řízení zpochybnily žalobu společnosti Pelckmans tvrzením, že uvedená ustanovení LHO jsou v rozporu s unijním právem, zejména se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách) (Úř. věst. L 149, s. 22), jakož i články 10 a 11 Ústavy.

11 Před rozhodnutím ve věci samé rechtbank van koophandel te Antwerpen rozhodnutím ze dne 27. října 2011 předložil dvě předběžné otázky Soudnímu dvoru týkající se výkladu směrnice o nekalých obchodních praktikách, jakož i článků 34 SFEU, 35 SFEU, 49 SFEU a 56 SFEU, a rovněž předběžnou otázku Grondwettelijk Hof.

12 Usnesením ve věci Pelckmans Turnhout (C-559/11, EU:C:2012:615) Soudní dvůr odpověděl na první předběžnou otázku a na první část druhé předběžné otázky, že „směrnice [o nekalých obchodních praktikách] musí být vykládána v tom smyslu, že se nepoužije na takovou vnitrostátní právní úpravu, o jakou se jedná v původním řízení, jež nesleduje cíle směřující k ochraně spotřebitele“. Pokud jde o druhou část druhé otázky, Soudní dvůr ji považoval za zjevně nepřípustnou, protože [rechtbank van koophandel te Antwerpen] dostatečně nevysvětlil důvody, proč považuje výklad uvedených ustanovení Smlouvy o FEU za nezbytný pro účely vyřešení sporu v původním řízení, a nevysvětlil, jakou souvislost spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátní právní úpravou vztahující se na uvedený spor.

13 Grondwettelijk Hof, který se zabývá předběžnou otázkou týkající se ústavnosti, se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být zásada rovnosti zakotvená v čl. 6 odst. 3 [SEU] a v článcích 20 a 21 Listiny [...] ve spojení s články 15 a 16 této Listiny [...] a články [34 SFEU až 36 SFEU, článkem 56 SFEU a článkem 57 SFEU] vykládána v tom smyslu, že brání takové právní úpravě, jako je právní úprava zakotvená v článcích 8, 9, 16 a 17 [LHO], protože povinnost dodržovat jeden zavírací den v týdnu, která je v těchto článcích upravena,

— se nevztahuje ani na obchodníky provozující činnost na nádražích nebo pobočkách veřejných dopravních společností, ani na prodeje na letištích a v zónách přístavů, které slouží mezinárodní přepravě cestujících, ani na prodeje na čerpacích stanicích nebo obchodech na dálnicích, avšak vztahuje se na obchodníky usazené na jiných místech,

— se nevztahuje na obchodníky, kteří nabízejí takové výrobky, jako jsou noviny, časopisy, tabákové výrobky a kuřácké potřeby, telefonní karty a produkty národní loterie, nosiče audiovizuálních děl a videohry, jakož i na prodej zmrzliny, avšak vztahuje se na obchodníky, kteří nabízejí jiné výrobky,

— se vztahuje pouze na maloobchod, tedy podniky, které se svým prodejem orientují na spotřebitele, nikoli však na jiné obchodníky,

— minimálně pro obchodníky, kteří vykonávají činnost prostřednictvím fyzicky existujících prodejních míst s přímým kontaktem se spotřebitelem, s sebou přináší výrazně větší omezení než pro obchodníky, kteří vykonávají činnost prostřednictvím online obchodu nebo popřípadě jinými formami prodeje na dálku?“

K pravomoci Soudního dvora

14 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda zásady rovnosti a zákazu diskriminace zakotvené v článcích 20 a 21 Listiny ve světle článků 15 a 16 Listiny a článků 34 SFEU až 36 SFEU, jakož i článku 56 SFEU a článku 57 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je LHO, která až na některé výjimky zakazuje obchodníkům otevřít obchod sedm dní v týdnu a ukládá jim povinnost jednoho zavíracího dne v týdnu.

15 Německá vláda a Evropská komise mají za to, že Soudní dvůr nemá pravomoc k tomu, aby odpověděl na tuto otázku, protože předkládací rozhodnutí neobsahuje nic, co by umožňovalo se domnívat, že předmět sporu v původním řízení vykazuje vztah k unijnímu právu.

16 V této souvislosti je třeba připomenout, že v souladu s čl. 94 písm. c) jednacího řádu Soudního dvora musí žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahovat uvedení důvodů, na základě kterých má předkládající soud pochybnosti o výkladu nebo platnosti určitých ustanovení unijního práva, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení. Toto uvedení důvodů, stejně jako stručné vylíčení relevantních skutkových okolností požadované článkem 94 písm. a) uvedeného jednacího řádu musí Soudnímu dvoru umožnit, aby kromě přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ověřil svou pravomoc k zodpovězení položené otázky.

17 Je třeba rovněž připomenout, že působnost Listiny je s ohledem na jednání členských států definována v čl. 51 odst. 1, podle něhož jsou ustanovení Listiny určena členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie (rozsudek Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 17).

18 Toto ustanovení tedy potvrzuje ustálenou judikaturu, podle níž se základní práva zaručená v právním řádu Unie uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace (viz rozsudek Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, bod 19 a citovaná judikatura).

19 Takovéto vymezení působnosti základních práv Unie je kromě toho podepřeno vysvětleními k článku 51 Listiny, ke kterým se v souladu s čl. 6 odst. 1 třetím pododstavcem SEU a čl. 52 odst. 7 Listiny musí přihlížet při jejím výkladu. Podle uvedených vysvětlení „požadavek respektovat základní práva definovaná v rámci Unie je pro [členské státy] závazný, pouze jednají-li v oblasti působnosti práva Unie“ (rozsudek Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, bod 20).

20 Z toho vyplývá, že pokud právní situace nespadá do působnosti unijního práva, Soudní dvůr nemá pravomoc o ní rozhodnout a případně uplatňovaná ustanovení Listiny sama o sobě nemohou tuto pravomoc založit (v tomto smyslu viz usnesení Currà a další, C-466/11, EU:C:2012:465, bod 26, jakož i rozsudek Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, bod 22).

21 Tyto úvahy odpovídají úvahám, z nichž vychází čl. 6 odst. 1 SEU, podle něhož Listina nerozšiřuje pravomoci Unie vymezené ve Smlouvách. Stejně tak Listina podle svého čl. 51 odst. 2 nerozšiřuje oblast působnosti práva Unie nad rámec pravomocí Unie ani nevytváří žádnou novou pravomoc či úkol pro Unii ani nemění pravomoci a úkoly stanovené ve Smlouvách (viz rozsudky McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, bod 51; Dereci a další, C-256/11, EU:C:2011:734, bod 71, jakož i Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, bod 23).

22 Předkládací rozhodnutí přitom neobsahuje žádnou konkrétní skutečnost, která by umožnila mít za to, že právní situace dotčená ve věci v původním řízení spadá do působnosti unijního práva.

23 Toto rozhodnutí, stejně jako písemná vyjádření předložená Soudnímu dvoru, totiž nijak neprokazují, že uvedený spor vykazuje souvislost s některou ze situací, které jsou upraveny ustanoveními Smlouvy, jež předkládající soud uvádí.

24 V každém případě, pokud jde o použití článků 34 SFEU až 36 SFEU upravujících volný pohyb zboží, které předkládající soud uvádí, je třeba připomenout, že Soudní dvůr již opakovaně rozhodl, že tato ustanovení se nepoužijí na vnitrostátní právní úpravu v oblasti otevírací doby obchodů, která dopadá na všechny hospodářské subjekty provozující činnosti na vnitrostátním území a která postihuje stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských výrobků i výrobků pocházejících z jiných členských států na trh (viz zejména rozsudky Punto Casa a PPV, C-69/93 a C-258/93, EU:C:1994:226, bod 15, jakož i Semeraro Casa Uno a další, C-418/93 až C-421/93, C-460/93 až C-462/93, C-464/93, C-9/94 až C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 a C-332/94, EU:C:1996:242, bod 28).

25 Rovněž pokud jde o články 56 SFEU a 57 SFEU upravující volný pohyb služeb, které předkládající soud také uvádí, stačí konstatovat, že dotčená právní úprava dopadá na všechny hospodářské subjekty provozující činnosti na vnitrostátním území, že jejím účelem není úprava podmínek týkajících výkonu pohybu služeb dotčenými podniky a konečně že omezující účinky, které by mohla mít na volný pohyb služeb, jsou příliš nahodilé a nepřímé, než aby povinnost, kterou stanovuje, mohla být považována za způsobilou omezit tuto svobodu (obdobně viz rozsudek Semeraro Casa Uno a další, EU:C:1996:242, bod 32).

26 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že pravomoc Soudního dvora k výkladu uvedených ustanovení Listiny není dána.

27 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že Soudní dvůr nemá pravomoc k tomu, aby odpověděl na otázku položenou Grondwettelijk Hof.

K nákladům řízení

28 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Soudní dvůr Evropské unie nemá pravomoc k tomu, aby odpověděl na předběžnou otázku položenou Grondwettelijk Hof (Belgie).

Podpisy.